

5.4.1. Inleiding

De meerwaarde van een gezondheidsenquête in vergelijking met de traditioneel verzamelde gezondheidsinformatie bestaat er o.a. uit dat ook gepeild wordt naar klachten waarvoor niet persé beroep wordt gedaan op een gezondheidswerker. Het gaat hierbij zowel om typische, vage psychische en somatische klachten die voortspruiten uit een algemeen lichamenlijk onbehagen als om lichamelijke pijn.

Voor het in kaart brengen van deze klachten wordt in de enquête gebruik gemaakt van twee standaardinstrumenten:

- de VOEG (Vragenlijst voor Onderzoek naar de Ervaren Gezondheid), bestaande uit een lijst van 23 uitspraken over klachten of onwelbevinden, waarvan niet gezegd kan worden of deze lang- of kortdurend van aard zijn. Aan de respondent wordt gevraagd of zij al dan niet vaak met deze klachten geconfronteerd worden. De opgesomde klachten kunnen ondergebracht worden in een aantal aparte klachtengroepen of deelaspecten {6616}:
  - maagklachten, waartoe ook in zekere mate buikklachten zijn te rekenen, mogelijk ook vanwege een localisatieprobleem van buikklachten door de respondenten
  - moeheidsklachten versus zich fit of gezond voelen, waarin zich ook enigszins, maar niet uitgesproken, slaapklachten weerspiegelen
  - nerveuze klachten: opgewonden, zenuwachtig, geprikkeld
  - klachten van borst- of hartstreek: hartkloppingen of bonzingen in de hartstreek, benauwd op borst, pijn in borst of hartstreek
  - klachten van het bewegingsapparaat: pijn in botten en spieren, rugpijn, verdoofd gevoel of tintelingen in ledematen, reumatiek
  - (allergische) klachten van de bovenste luchtwegen, niesbuien, neus verstopt, prikkelend gevoel in neus
  - hoesten
  - hoofdpijn

Voorafgaand aan de analyse van de onderscheiden klachtengroepen wordt een globale score berekend voor alle 23 in het instrument opgenomen klachten. Het gaat hierbij om een additieve schaal waarbij de bevestigende antwoorden van de vragen bij elkaar worden opgeteld. Hierbij wordt geen weging door gevoerd. De somscore loopt aldus van 0 tot 23.

Voor de verdere analyse wordt per klachtengroep nagegaan of de respondent op minstens één item die er deel van uitmaakt bevestigend antwoordt.

- twee vragen uit de S(hort) F(orm)-36 aangaande de intensiteit van lichamelijke pijn of ongemak tijdens de afgelopen vier weken en de mate waarin deze pijn het normale werk (zowel werk buitenshuis als huishoudelijk werk) van de bevraagde persoon gehinderd heeft.

Vermeld moet worden dat de vragen omtrent gezondheidsklachten en lichamelijke pijnen enkel voorgelegd werden aan personen van minstens 15 jaar oud.

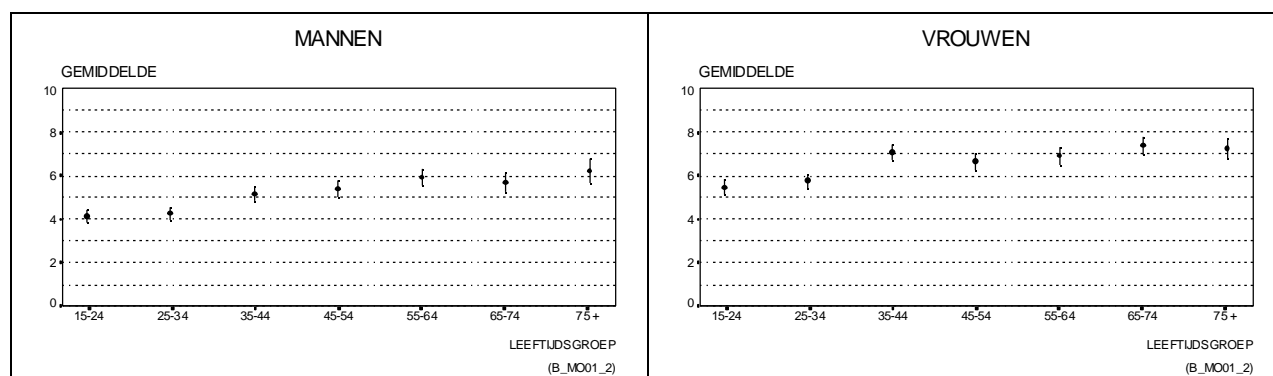
5.4.2. FEDERAAL NIVEAU

5.4.2.1. Gemiddeld aantal gezondheidsklachten (MO01_2)

Gemiddeld worden 5,7 klachten gerapporteerd. 50% van de bevolking rapporteert tenminste 5 klachten en 14 % van de bevolking rapporteert geen enkele klacht.

Vrouwen melden meer klachten dan mannen (respectievelijk 6,5 en 5 klachten). Dit verschil blijft significant wanneer rekening gehouden wordt met het verschil in leeftijdsopbouw tussen mannen en vrouwen. Met het stijgen van de leeftijd, worden meer klachten gemeld. Waar diegenen tussen 15 en 24 jaar gemiddeld 4,8 klachten aangeven, loopt dit aantal op tot 6,9 klachten bij diegenen van 75 jaar en ouder. In elke leeftijdsgroep melden vrouwen significant meer klachten dan mannen (Figuur 5.4.1.).

Figuur 5.4.1. Gemiddeld aantal gezondheidsklachten naar geslacht en leeftijd, België, Gezondheidsenquête 1997

Bespreking in functie van een aantal basiskenmerken

Op basis van de ruwe cijfers kan een (licht) negatief verband vermoed worden tussen het onderwijsniveau van de respondenten en het gemiddeld aantal gerapporteerde klachten (Tabel 5.4.4.). Lager opgeleiden zouden gemiddeld meer klachten aangeven dan hoger geschoolden. Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht wordt dit verschil bevestigd.

Met uitzondering voor die respondenten waarvan het maandelijks equivalent inkomen van het huishouden hoger is dan 40.000 Bfr, kan er geen significant verband teruggevonden worden tussen het gemiddeld aantal gerapporteerde klachten en het inkomen. Diegenen echter met een equivalent inkomen hoger dan 40.000 Bfr. rapporteren gemiddeld minder klachten dan diegenen met een lager inkomen.

Personen die de eigen gezondheid als zeer slecht tot redelijk inschatten, melden gemiddeld meer dan dubbel zoveel klachten (10,1 klachten) dan diegenen die de eigen gezondheid als goed tot zeer goed beoordelen (4,6 klachten). Het gemiddeld aantal klachten van beide groepen blijft significant verschillend indien de resultaten gestandaardiseerd worden voor leeftijd en geslacht.

Zware rokers, gevolgd door 'vroegere rokers' melden relatief het meest aantal gezondheidsklachten (resp. 7,1 en 6 klachten). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht kunnen significante verschillen vastgesteld worden tussen het aantal vermelde klachten en de rookgewoonte van de personen. Personen die nooit gerookt hebben, hebben significant minder klachten dan personen behorende tot de andere onderscheiden categorieën. Zware rokers hebben dan weer meer klachten dan vroegere of matige rokers.

In het Vlaamse Gewest rapporteren de ondervraagde personen gemiddeld minder - 5,1 - gezondheidsklachten dan de ondervraagden in het Brussels (6,9 klachten) of het Waals Gewest (6,8 klachten). Ook na standaardisatie voor leeftijd en geslacht, ligt het aantal gemelde klachten significant lager in het Vlaamse Gewest dan in het Brussels of Waals Gewest.

Tabel 5.4.4. Gemiddeld aantal gezondheidsklachten, gestandaardiseerd naar geslacht en leeftijd, België, Gezondheidsenquête, 1997

		GEMIDDELDE	95% B.I.
GESLACHT	Man	5,1	(5,0- 5,3)
	Vrouw	6,6	(6,4- 6,7)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	6,8	(6,2- 7,4)
	Lager	6,7	(6,3- 7,1)
	Lager secundair	6,3	(6,1- 6,6)
	Hoger secundair	5,7	(5,5- 5,8)
	Hoger	5,4	(5,2- 5,5)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	6,5	(6,0- 6,9)
	20.000-30.000	6,6	(6,3- 6,8)
	30.000-40.000	6,1	(5,9- 6,3)
	40.000-60.000	5,6	(5,4- 5,8)
	>60.000	5,0	(4,8- 5,3)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	4,6	(4,5- 4,7)
	Zeer slecht tot redelijk	9,9	(9,6-10,1)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	5,2	(5,0- 5,4)
	Vroeger gerookt	6,1	(5,8- 6,3)
	Matige roker (<20)	6,1	(5,9- 6,4)
	Zware roker	7,6	(7,1- 8,2)
VERBLIJFPLAATS	Vlaams Gewest	5,1	(4,9- 5,2)
	Brussels Gewest	6,9	(6,7- 7,1)
	Waals Gewest	6,8	(6,6- 7,0)
	België	5,8	(5,7- 5,9)

5.4.2.2. Analyse per klachtengroep

5.4.2.2.1 Maagklachten (Indicator : MO01_3)

De prevalentie van maagklachten werd gemeten aan de hand van drie klachten: het nogal eens van streek zijn van de maag, het nogal eens hebben van vage maagklachten en het nogal eens pijn hebben in de maagstreek.

Iets meer dan 30% van de respondenten meldt nogal eens geconfronteerd te worden met minstens één van voorvermelde klachten. Vrouwen (34 %) geven meer dan mannen (27%) aan (nogal eens) last te hebben van maagklachten. Ook na standaardisatie voor leeftijd, blijft het verschil tussen de scores voor de vrouwen en voor de mannen significant verschillend.

In alle leeftijdscategorieën rapporteren vrouwen meer maagklachten dan mannen

Indien de respondenten respectievelijk opgesplitst worden naar opleidingsniveau en naar inkomensniveau kunnen geen significante verschillen tussen de onderscheiden groepen vastgesteld worden. Personen die hun gezondheid als zeer slecht tot redelijk inschatten, rapporteren significant meer maag-

klachten (49%) dan de anderen (26%), een verschil dat ook na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant blijft (Tabel 5.4.5.).

Bij zware rokers ligt de proportie van personen die nogal eens maagklachten hebben het hoogst; 36%. Niettemin kan er geen significant verschil in proportie worden vastgesteld met de groep matige-, vroeger- of niet-rokers.

Bij de bevolking van het Gewest Brussel kan het hoogste percentage personen worden aangetroffen dat aangeeft af en toe te lijden aan maagklachten (38%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht, ligt de proportie personen die lijden aan maagklachten in het Vlaams Gewest significant lager (27%) dan in het Brussels (38%) of het Waals Gewest (34%).

Tabel 5.4.5. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens maagklachten te hebben, na standaardisatie voor geslacht en leeftijd, België, Gezondheidsenquête 1997

		PROPORTIE (%)	95% B. I.
GESLACHT	Man	26,9	(24,9-28,9)
	Vrouw	33,9	(31,8-36,1)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	37,9	(30,5-45,4)
	Lager	31,2	(26,5-35,9)
	Lager secundair	32,6	(29,1-36,1)
	Hoger secundair	28,8	(26,2-31,5)
	Hoger	30,6	(27,8-33,4)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	33,9	(28,7-39,1)
	20.000-30.000	33,7	(30,3-37,0)
	30.000-40.000	31,1	(28,2-34,1)
	40.000-60.000	28,7	(26,1-31,4)
	>60.000	31,0	(26,8-35,3)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	24,2	(22,6-25,9)
	Zeer slecht tot redelijk	50,4	(46,7-54,0)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	29,1	(26,8-31,4)
	Vroeger gerookt	30,1	(26,7-33,4)
	Matige roker (<20)	32,4	(28,9-35,9)
	Zware roker	36,5	(30,7-42,2)
VERBLIJFPLAATS	Vlaams Gewest	27,1	(25,0-29,1)
	Brussels Gewest	37,9	(35,2-40,5)
	Waals Gewest	34,0	(31,5-36,4)
	België	30,4	(29,0-31,9)

5.4.2.2.2 Moeheidsklachten (Indicator : MO01_4)

Om de prevalentie van moeheidsklachten te meten, werd gebruik gemaakt van de volgende vragen: 'hebt u last van slapeloosheid?', 'hebt u vaak een gevoel van moeheid', 'voelt u zichzelf nogal eens lusteloos?' en 'voelt u zich sneller moe dan u normaal acht?' 56 % van de ondervraagde personen antwoordt minstens eenmaal bevestigend op deze vragen. Vrouwen (63%) geven meer moeheidsklachten aan dan mannen (49%), een verschil dat ook na stratificatie voor leeftijd significant blijft (Tabel 5.4.6.).

Het hebben van maagklachten is niet geassocieerd met de leeftijd van de bevolking. Wel kan worden vastgesteld dat - met uitzondering van de oudste leeftijdscategorie - in ieder leeftijdscategorie vrouwen significant meer aangeven onderhevig te zijn aan moeheidsklachten dan mannen.

Noch het onderwijsniveau, noch inkomensniveau vertoont een samenhang met het al dan niet melden van moeheidsklachten. Ondervraagde personen die de eigen gezondheid als goed tot zeer goed evalueren melden minder moeheidsklachten (49%) dan personen met een (eerder) negatieve kijk op de eigen gezondheid (86%). Ook na standaardisatie voor geslacht en leeftijd blijft het verschil tussen beide groepen significant.

Zware rokers geven relatief het meest aan zich soms moe te voelen (65%), terwijl de groep 'nooit-rokers' na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant minder aangeven moeheidsklachten te hebben (52%) dan de matige rokers (60%) en de zware rokers (68%)

In het Vlaams Gewest worden gemiddeld minder moeheidsklachten (48%) gemeld dan in het Brussels (67%) of Waals Gewest (66%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht kan vastgesteld worden dat de score voor de bevrageden in het Vlaams Gewest significant lager ligt dan in het Brussels of Waals Gewest.

Tabel 5.4.6. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens moeheidsklachten te hebben, na standaardisatie voor geslacht en leeftijd, België, Gezondheidsenquête 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	50,3	(48,0-52,5)
	Vrouw	64,1	(61,9-66,2)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	64,2	(56,5-71,9)
	Lager	60,7	(55,9-65,4)
	Lager secundair	60,2	(56,6-63,7)
	Hoger secundair	54,2	(51,1-57,2)
	Hoger	55,8	(52,9-58,8)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	58,6	(53,1-64,1)
	20.000-30.000	63,6	(60,2-67,0)
	30.000-40.000	60,1	(57,0-63,1)
	40.000-60.000	55,0	(52,1-57,9)
	>60.000	52,8	(48,3-57,3)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	48,8	(46,9-50,8)
	Zeer slecht tot redelijk	84,5	(81,8-87,3)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	52,2	(49,7-54,7)
	Vroeger gerookt	57,4	(53,8-61,1)
	Matige roker (<20)	60,4	(56,8-64,0)
	Zware roker	68,4	(63,4-73,4)
VERBLIJFPLAATS	Vlaams Gewest	49,8	(47,5-52,1)
	Brussels Gewest	67,8	(65,2-70,3)
	Waals Gewest	66,6	(64,2-69,0)
	België	57,2	(55,6-58,7)

5.4.2.2.3 Nerveuze klachten (Indicator : MO01_5)

Nerveuze klachten werden aan de hand van de volgende vragen gemeten; 'voelt u zich vaak opgewonden', 'voelt u zich vaak zenuwachtig' en 'voelt u zich gauw geprikkeld'. 48% van de bevolking antwoordde minstens eenmaal bevestigend op deze vragen. Vrouwen (52%) geven meer dan mannen (43% aan nerveuze klachten te hebben, een verschil dat ook na standaardisatie voor leeftijd significant blijft (Tabel 5.4.7).

Noch bij mannen, noch bij vrouwen vertoont het hebben van nerveuze klachten een samenhang met de leeftijd van de betrokkenen. Ook met betrekking tot het onderwijsniveau als het equivalent inkomen kunnen geen significante verschillen tussen de telkenmale onderscheiden categorieën geconstateerd worden. Personen die de eigen gezondheid als zeer slecht tot redelijk aanduiden, melden meer nerveuze klachten (69%) dan personen die de eigen gezondheid als (zeer) goed beschouwen (42%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht blijft het verschil tussen beide groepen significant.

Rokgewoonte vertonen een nauwe samenhang met het aangeven van nerveuze klachten; 56% van de zware rokers geven aan vaak nerveus te zijn. Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht, ligt de score bij de niet-rokers significant lager dan bij de vroegere, matige of zware rokers.

Bij de bevolking van het Vlaams Gewest ligt de proportie personen die vaak geconfronteerd wordt met nerveuze klachten lager (43%) dan bij de bevolking van de overige Gewesten (Brussels Gewest: 52% , Waals Gewest: 54). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht worden deze verschillen bevestigd.

Tabel 5.4.7. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens nerveuze klachten te hebben, na standaardisatie voor geslacht en leeftijd, België, Gezondheidsenquête 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	42,4	(40,1-44,6)
	Vrouw	52,3	(50,1-54,6)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	47,7	(39,4-56,0)
	Lager	51,7	(46,8-56,6)
	Lager secundair	50,2	(46,4-53,9)
	Hoger secundair	47,6	(44,6-50,6)
	Hoger	44,2	(41,2-47,1)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	46,0	(40,7-51,3)
	20.000-30.000	52,3	(48,7-55,8)
	30.000-40.000	48,9	(45,8-52,1)
	40.000-60.000	46,6	(43,7-49,5)
	>60.000	42,9	(38,3-47,4)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	41,2	(39,3-43,2)
	Zeer slecht tot redelijk	71,2	(68,0-74,4)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	41,4	(38,9-43,9)
	Vroeger gerookt	48,2	(44,5-51,9)
	Matige roker (<20)	50,9	(47,1-54,6)
	Zware roker	54,4	(48,4-60,5)
VERBLIJFPLAATS	Vlaams Gewest	42,9	(40,6-45,2)
	Brussels Gewest	51,6	(48,9-54,4)
	Waals Gewest	53,7	(51,1-56,3)
	België	47,4	(45,8-48,9)

5.4.2.2.4 Klachten in de borst- en hartstreek (Indicator : MO01_6)

De prevalentie van klachten in de borst- en hartstreek werd gemeten aan de hand van de volgende vragen; 'hebt u het nogal eens benauwd op de borst', 'hebt u nogal eens pijn in uw borst- of hartstreek'. 32% van de bevolking melden nogal eens klachten in de borst- en hartstreek te hebben. Na correctie voor leeftijd, blijkt dat vrouwen relatief meer geconfronteerd worden met klachten in borst- en hartstreek (38%) dan mannen (29%) (Tabel 5.4.8.). Het hebben van klachten in de borst- of hartstreek lijkt samen te hangen met de leeftijdscategorie van de personen; bij diegenen van 75 jaar of ouder rapporteren 43% klachten in hart- en borstreek tegen slechts 26% bij de jongste onderscheiden leeftijdscategorie. In elke leeftijdscategorie geven vrouwen meer dan mannen aan klachten in de hart- of borststreek te hebben.

Er is geen samenhang tussen het onderwijsniveau of het equivalent inkomen en het nogal eens lijden aan klachten in borst- of hartstreek. Personen die de eigen gezondheid als redelijk tot zeer slecht beoordelen meldden meer klachten in de borst- en hartstreek (61%) dan personen die de eigen gezondheid als goed tot zeer goed beschouwen (25%), een verschil dat ook na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant blijft.

Het rookgedrag vertoont een duidelijke samenhang met het hebben van klachten in de borst- en hartstreek; na standaardisatie voor leeftijd en geslacht is de proportie personen met dergelijke klachten lager bij de 'nooit-rokers' (29,%) indien vergeleken wordt met zowel de vroegere rokers, de matige als de zware rokers.

De proportie personen met klachten in de borst- of hartstreek is kleiner in het Vlaams Gewest (23%), dan in het Brussels Gewest (43%) en het Waals Gewest (45%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht blijven deze verschillen significant.

Tabel 5.4.8. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens klachten in de hart- of borststreek te hebben, na standaardisatie voor geslacht en leeftijd, België, Gezondheidsenquête 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	29,1	(27,0-31,2)
	Vrouw	37,8	(35,6-40,0)
ONDERWIJNSNIVEAU	Geen diploma	37,1	(29,3-44,9)
	Lager	38,5	(33,7-43,2)
	Lager secundair	34,6	(31,1-38,1)
	Hoger secundair	33,1	(30,3-36,0)
	Hoger	31,2	(28,3-34,1)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	42,1	(36,5-47,6)
	20.000-30.000	37,6	(34,2-41,0)
	30.000-40.000	34,6	(31,6-37,6)
	40.000-60.000	31,7	(28,9-34,4)
	>60.000	29,7	(25,5-33,9)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	25,1	(23,3-26,8)
	Zeer slecht tot redelijk	58,6	(55,0-62,2)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	29,3	(27,0-31,6)
	Vroeger gerookt	36,1	(32,6-39,7)
	Matige roker (<20)	34,8	(31,2-38,4)
	Zware roker	45,0	(39,2-50,9)
VERBLIJFPLAATS	Vlaams Gewest	24,4	(22,3-26,4)
	Brussels Gewest	43,3	(40,6-46,1)
	Waals Gewest	46,0	(43,4-48,5)
	België	33,5	(32,0-35,0)

5.4.2.2.5 Klachten van het bewegingsapparaat (Indicator : MO01_7)

Voor het meten van klachten van het bewegingsapparaat werden de volgende vragen gesteld; 'hebt u klachten over pijn in beenderen en spieren', 'hebt u nogal eens last van rugpijn', 'hebt u wel eens een verdoofd gevoel of tintelingen in de ledematen' en 'hebt u last van reumatiek'. Van de ondervraagde personen gaf 47% aan wel eens klachten omtrent het bewegingsapparaat te hebben waarbij de proportie

voor de vrouwen (51%) hoger ligt dan voor de mannen (43%). Na standaardisatie voor leeftijd ligt de proportie van personen die klachten aan het bewegingsapparaat meldden hoger bij de vrouwen dan bij de mannen (Tabel 5.4.9.).

Het hebben van klachten aangaande het bewegingsapparaat lijkt samen te hangen met de leeftijd; waar bij de jongste leeftijdscategorie 31,6 % personen klachten dienaangaande aangeven, stijgt dit percentage tot 67,7% bij de oudste leeftijdscategorie. In elke leeftijdscategorie geven vrouwen meer dan mannen aan klachten aan het bewegingsapparaat te hebben.

Het onderwijsniveau vertoont geen samenhang met het rapporteren van klachten van het bewegingsapparaat. Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht geven die personen met een equivalent huishoudinkomen van meer dan 60.000 Bfr. aan significant minder klachten te hebben dan de overige inkomenscategorieën.

Zoals voor de overige indicatoren het geval was, is de proportie van diegenen die soms geconfronteerd worden met klachten van het bewegingsapparaat hoger bij diegenen die de eigen gezondheid als redelijk tot zeer slecht evalueren (78%) dan bij de anderen (39%), een verschil dat ook na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant blijft.

Bij diegenen die nog nooit gerookt hebben, is de proportie personen die aangeven klachten aangaande het bewegingsapparaat te hebben, het kleinst (43%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht verschilt deze groep significant van zowel de ex-rokers, de matige als de zware rokers.

Opmerkenswaardig is dat het nogal eens hebben van klachten van het bewegingsapparaat duidelijk gelieerd lijkt te zijn met de verblijfplaats; de proportie personen dat aan gaf klachten te hebben is significant verschillend voor elk Gewest; ze is het laagst voor het Vlaams gewest (39%), gevolgd door het Brussels Gewest (56%) en het Waals Gewest (58%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht is het verschil tussen het Vlaams Gewest enerzijds en het Brussels en Waals Gewest anderzijds significant.

Tabel 5.4.9. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens klachten aan het bewegingsapparaat te hebben, na standaardisatie voor geslacht en leeftijd, België, Gezondheidsenquête 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	44,9	(42,7-47,1)
	Vrouw	53,2	(51,0-55,3)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	57,3	(49,7-65,0)
	Lager	54,6	(49,8-59,5)
	Lager secundair	52,5	(48,9-56,1)
	Hoger secundair	49,2	(46,2-52,1)
	Hoger	42,8	(39,8-45,8)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	56,7	(51,3-62,1)
	20.000-30.000	55,2	(51,8-58,7)
	30.000-40.000	50,0	(47,0-53,1)
	40.000-60.000	48,3	(45,5-51,0)
	>60.000	40,0	(35,5-44,4)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	41,2	(39,3-43,1)
	Zeer slecht tot redelijk	74,6	(71,3-77,9)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	43,8	(41,3-46,3)
	Vroeger gerookt	50,6	(47,1-54,0)
	Matige roker (<20)	52,8	(49,3-56,3)
	Zware roker	58,0	(52,5-63,4)
VERBLIJFPLAATS	Vlaams Gewest	41,6	(39,4-43,8)
	Brussels Gewest	56,8	(54,1-59,4)
	Waals Gewest	59,5	(57,1-61,9)

België	49,0	(47,5-50,6)
--------	------	-------------

5.4.2.2.6 Allergische klachten van de bovenste luchtwegen (Indicator : MO01_8)

Allergische klachten werden aan de hand van de volgende vragen bevroegd; 'hebt u vaak niesbuien', 'is uw neus regelmatig verstopt', 'hebt u nogal eens last van een prikkelend gevoel in de neus'. Globaal geeft 35% van de bevolking aan vaak geconfronteerd te worden met allergische klachten van de bovenste luchtwegen. Tussen mannen en vrouwen is de proportie personen met allergische klachten niet significant verschillend (Tabel 5.4.10).

Noch het onderwijsniveau noch het equivalent inkomen vertoont een significante samenhang met het hebben van allergische klachten. Personen die de eigen gezondheid als redelijk tot zeer slecht beoordelen melden significant meer allergische klachten (44%) dan personen die de eigen gezondheid als goed tot zeer goed beschouwen (33%), een verschil dat na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant blijft. De proportie van de bevolking dat aangeeft vaak allergische klachten te hebben is het laagst bij de nooit-rokers (32%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht verschilt dit significant met de vroegere rokers (38%) en de zware rokers (40%). De prevalentie van allergische klachten vertoont geen samenhang met de verblijfplaats (Gewest) van de bevolking

Tabel 5.4.10. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens allergische klachten van de bovenste luchtwegen te hebben, na standaardisatie voor geslacht en leeftijd, België, Gezondheidsenquête 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	36,0	(33,8-38,2)
	Vrouw	32,9	(30,8-35,0)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	34,5	(26,8-42,1)
	Lager	36,7	(31,9-41,5)
	Lager secundair	37,7	(34,0-41,3)
	Hoger secundair	32,0	(29,2-34,8)
	Hoger	34,5	(31,6-37,3)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	30,9	(25,8-36,0)
	20.000-30.000	33,6	(30,2-37,0)
	30.000-40.000	33,9	(30,9-36,9)
	40.000-60.000	36,1	(33,3-39,0)
	>60.000	32,4	(28,2-36,6)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	31,1	(29,4-32,9)
	Zeer slecht tot redelijk	46,3	(42,7-50,0)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	31,0	(28,7-33,3)
	Vroeger gerookt	37,7	(34,1-41,4)
	Matige roker (<20)	33,8	(30,5-37,0)
	Zware roker	40,5	(34,9-46,1)
VERBLIJFPLAATS	Vlaams Gewest	35,5	(33,3-37,7)
	Brussels Gewest	34,7	(32,1-37,3)
	Waals Gewest	32,7	(30,2-35,1)
	België	34,4	(32,9-36,0)

5.4.2.2.7 Hoesten (Indicator : MO01_9)

Slechts één vraag werd omtrent het hoesten gesteld, nl 'hebt u regelmatig last van hoesten'. 15% van de bevolking geeft aan aan deze klacht te lijden. Dit percentage ligt hoger bij de mannen (16%) dan bij de vrouwen (14%). Na standaardisatie voor leeftijd is dit verschil evenwel niet significant. De prevalentie van hoesten vertoont geen samenhang met de leeftijd evenmin als met het opleidings- of inkomensniveau (Tabel 5.4.11).

Zoals te verwachten viel, ligt de proportie personen die aangeeft regelmatig last te hebben van hoesten significant hoger bij diegenen die de eigen gezondheid als slecht tot redelijk inschatten (25%) indien vergeleken worden met diegenen die de eigen gezondheid als (zeer) goed evalueren (12%). Dit verschil blijft na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant.

Het last hebben van hoesten hangt nauw samen met het rookgedrag; de proportie personen dat aangeeft last te hebben van hoesten is het laagst bij diegenen die nog nooit gerookt hebben (9%) om vervolgens te stijgen tot 12% bij de vroegere rokers, 20% bij de matige rokers en 37% bij de zware rokers. Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht kan geen significant verschil worden vastgesteld tussen de 'nooit-rokers' enerzijds en de vroegere rokers anderzijds. De proportie personen die last hebben van hoesten bij zowel de matige als de zware rokers verschilt evenwel significant van nooit-rokers of vroegere rokers. De verblijfplaats (Gewest) vertoont geen enkele samenhang met het feit regelmatig last van hoesten te hebben.

Tabel 5.4.11. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens last hebben van hoesten, na standaardisatie voor geslacht en leeftijd, België, Gezondheidsenquête 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	16,9	(15,2-18,6)
	Vrouw	13,9	(12,3-15,4)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	16,2	(10,2-22,2)
	Lager	19,7	(15,8-23,6)
	Lager secundair	17,9	(15,1-20,8)
	Hoger secundair	14,9	(12,7-17,1)
	Hoger	12,8	(10,7-15,0)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	16,6	(12,4-20,8)
	20.000-30.000	18,7	(15,9-21,4)
	30.000-40.000	14,9	(12,7-17,2)
	40.000-60.000	16,0	(13,7-18,2)
	>60.000	11,3	(8,3-14,2)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	11,6	(10,3-12,8)
	Zeer slecht tot redelijk	26,4	(23,2-29,6)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	10,0	(8,4-11,6)
	Vroeger gerookt	12,9	(10,3-15,4)
	Matige roker (<20)	20,4	(17,3-23,5)
	Zware roker	37,6	(32,0-43,3)
VERBLIJFPLAATS	Vlaams Gewest	15,2	(13,5-16,8)
	Brussels Gewest	16,3	(14,2-18,4)
	Waals Gewest	15,5	(13,6-17,4)
	België	15,4	(14,2-16,5)

5.4.2.2.8 Hoofdpijn (Indicator: MO01_10)

Een laatste behandelde indicator peilt naar de mate waarin de bevolking last heeft van hoofdpijn. Hieromtrent werd slechts één vraag gesteld, nl; 'hebt u nogal eens last van hoofdpijn'. 34% van de bevolking gaf aan hiervan nogal eens last te hebben, waarbij de proportie hoger ligt bij de vrouwen (44%) dan bij de mannen (25%) . Na correctie voor leeftijd blijft de proportie personen die nogal eens last hebben van hoofdpijn significant hoger bij vrouwen dan bij mannen (Tabel x12).

Met uitzondering van de oudste leeftijdscategorie (75+ jaar), ligt de proportie personen die regelmatig last hebben van hoofdpijn bij de vrouwen significant hoger dan bij de mannen. Het lijden aan hoofdpijn vertoont geen samenhang met het opleidings- of inkomensniveau.

Het nogal lijden aan hoofdpijn vertoont een significante samenhang met de eigen algemene gezondheidsperceptie: personen die de eigen gezondheid als redelijk tot zeer slecht inschatten, meldden significant minder te lijden aan hoofdpijn (30%) dan de anderen (48%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht blijft het verschil tussen beide groepen significant

Inwoners van het Brussels Gewest geven significant meer dan de inwoners van de overige Gewesten aan nogal eens last te hebben van hoofdpijn (40%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht is het verschil significant tussen het Vlaams Gewest enerzijds en het Brussels en Waals Gewest anderzijds. Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht geen kunnen geen significante verschillen vastgesteld worden tussen de qua rookgewoonten onderscheiden categorieën.

Tabel 5.4.12. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens last hebben van hoofdpijn, na standaardisatie voor geslacht en leeftijd, België, Gezondheidsenquête 1997

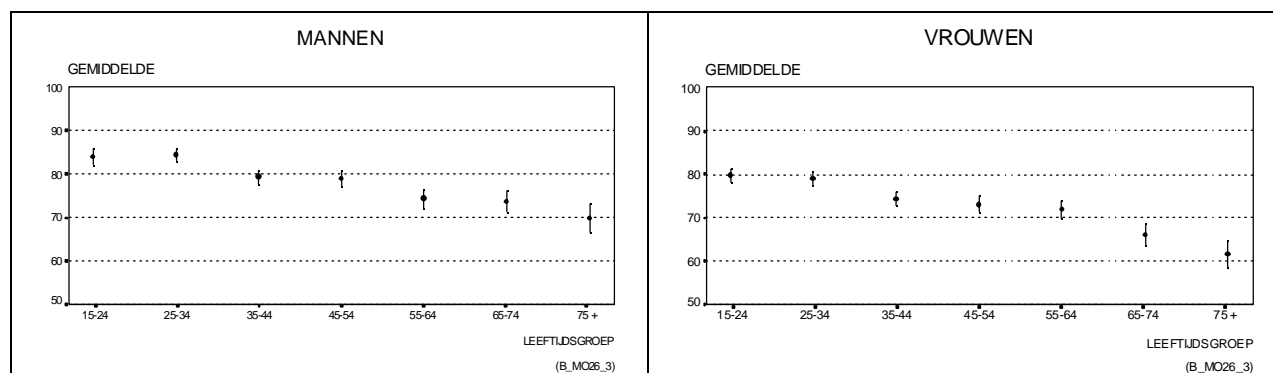
		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	24,5	(22,6-26,5)
	Vrouw	42,5	(40,3-44,7)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	42,9	(34,9-51,0)
	Lager	33,6	(28,9-38,3)
	Lager secundair	37,2	(33,7-40,7)
	Hoger secundair	33,2	(30,5-35,9)
	Hoger	30,7	(28,1-33,4)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	38,1	(32,8-43,3)
	20.000-30.000	37,0	(33,7-40,4)
	30.000-40.000	34,2	(31,2-37,1)
	40.000-60.000	32,9	(30,3-35,5)
	>60.000	27,2	(23,1-31,2)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	28,9	(27,2-30,5)
	Zeer slecht tot redelijk	49,7	(46,1-53,3)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	33,9	(31,6-36,2)
	Vroeger gerookt	29,6	(26,2-33,0)
	Matige roker (<20)	34,8	(31,3-38,3)
	Zware roker	36,8	(31,5-42,1)
VERBLIJFPLAATS	Vlaams Gewest	30,6	(28,5-32,7)
	Brussels Gewest	39,0	(36,4-41,5)
	Waaals Gewest	37,3	(34,9-39,7)
	België	33,5	(32,0-35,0)

5.4.2.3. Gemiddelde SF-36 score voor lichamelijke pijn (Indicator : MO26_3)

Voor de interpretatie van de score dient eraan herinnerd te worden dat een hoge score de tendens aangeeft naar een afwezigheid van lichamelijke pijn of ongemak, terwijl een lage score wijst op de aanwezigheid ervan. De gemiddelde score voor België is 77 (op een maximum van 100).

Vrouwen (gemiddelde score: 74) scoren gemiddeld lager dan mannen (gemiddelde score: 80), wat erop wijst dat vrouwen meer dan mannen aangeven in de periode van 4 weken voorafgaand aan de bevraging gehinderd te worden door pijn of ongemak. Na standaardisatie voor leeftijd scoren de vrouwen significant lager dan mannen (Tabel 5.4.13). Globaal genomen daalt de score met de leeftijdscategorie. In elke leeftijdscategorie ligt de gemiddelde score voor de vrouwen significant hoger dan voor de mannen.

Figuur 5.4.2. Gemiddelde SF-36 score voor lichamelijke pijnen naar geslacht en leeftijd, België, Gezondheidsenquête 1997

Bespreking in functie van een aantal basiskenmerken

De score is het laagst bij de minst opgeleiden (70) en stijgt voor de andere - hogere- opleidingsniveau's. Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht kunnen significante verschillen vastgesteld worden tussen twee groepen respondenten; deze die de personen omvat met ten hoogste een diploma lager secundair en deze met minstens een diploma hoger onderwijs.

Ook het equivalent inkomen van het huishouden vertoont een samenhang met de score aangaande lichamelijke pijnen: naarmate dit inkomen stijgt, stijgt ook de gemiddelde score voor lichamelijke pijnen (d.i. tendeert naar een afwezigheid van deze pijnen of ongemakken); ze bedraagt gemiddeld 73 voor die personen waarvan het equivalent inkomen van het huishouden lager ligt dan 20.000 Bfr en 82 voor die personen met een inkomen van meer dan 60.000 Bfr. Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht, blijkt de score significant hoger te liggen voor diegenen met een equivalent inkomen hoger dan 40.000 Bfr. vergeleken met diegenen met een inkomen lager dan 40.000 Bfr.

Personen die de eigen gezondheid als zeer slecht tot redelijk inschatten, scoren gemiddeld lager (53) dan diegenen die de eigen gezondheid als (zeer) goed beoordelen (84). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht blijven beide groepen significant verschillen.

De score voor lichamelijke pijn is het laagst bij de zware rokers (74). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht verschilt de gemiddeld score voor de zware rokers 4 significant met de gemiddelde score voor die personen die nog nooit gerookt hebben.

De score voor het Waals Gewest (74) is het laagst, deze voor het Vlaams Gewest het hoogst (80). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht kan een significant verschil vastgesteld worden tussen de score voor het Vlaams Gewest enerzijds en het Brusselse en Waals Gewest.

Tabel 5.4.13. Gemiddelde SF-36 score voor lichamelijke pijn, gestandaardiseerd voor leeftijd en geslacht, België, Gezondheidsenquête 1997

		GEMIDDELDE	95% B.I.
GESLACHT (*)	Man	78,9	(78,2-79,6)
	Vrouw	73,6	(72,8-74,3)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	70,5	(67,1-73,8)
	Lager	73,0	(71,2-74,8)
	Lager secundair	74,3	(72,9-75,6)
	Hoger secundair	76,6	(75,6-77,7)
	Hoger	78,2	(77,3-79,2)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	72,4	(70,1-74,6)
	20.000-30.000	72,9	(71,6-74,2)
	30.000-40.000	74,1	(73,0-75,2)
	40.000-60.000	77,8	(76,9-78,7)
	>60.000	80,9	(79,6-82,3)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	83,3	(82,7-83,8)
	Zeer slecht tot redelijk	54,7	(53,4-56,1)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	78,1	(77,3-78,9)
	Vroeger gerookt	74,5	(73,2-75,7)
	Matige roker (<20)	75,6	(74,2-77,0)
	Zware roker	71,1	(68,0-74,2)
VERBLIJFPLAATS	Vlaams Gewest	78,5	(77,7-79,4)
	Brussels Gewest	73,4	(72,4-74,5)
	Waals Gewest	72,9	(72,0-73,8)
	België	76,2	(75,7-76,8)

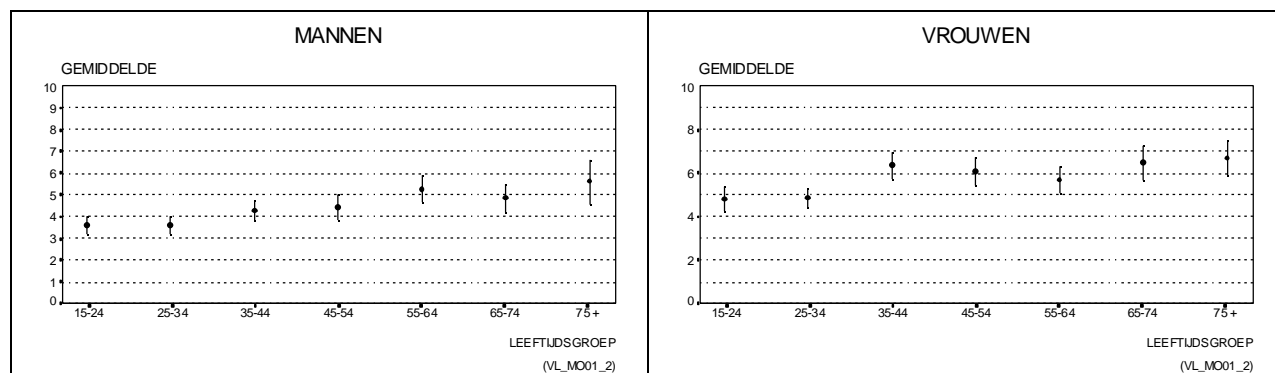
5.4.3. VLAAMS GEWEST

5.4.3.1. Gemiddeld aantal gezondheidsklachten (MO01_2)

Gemiddeld worden 4,9 klachten gerapporteerd. 50% van de personen rapporteren tenminste 5 klachten en 17% van de bevroegde personen rapporteert geen enkele klacht.

Vrouwen melden meer klachten dan mannen (respectievelijk 5,7 en 4,3 klachten). Dit verschil blijft significant wanneer rekening gehouden wordt met het verschil in leeftijdsopbouw tussen mannen en vrouwen. Met het stijgen van de leeftijd, worden meer klachten gemeld. Waar diegenen tussen 15 en 24 jaar gemiddeld 4,6 klachten aangeven, loopt dit aantal op tot 6,3 klachten bij diegenen van 75 jaar en ouder. In elke leeftijdsgroep - behoudens de oudste (75+ jaar) - melden vrouwen significant meer klachten dan mannen.

Figuur 5.4.3. Gemiddeld aantal gezondheidsklachten naar geslacht en leeftijd, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

Bespreking in functie van een aantal basiskkenmerken

Personen die de eigen gezondheid als zeer slecht tot redelijk inschatten, melden gemiddeld meer dan dubbel zoveel klachten (9,4 klachten) dan diegenen die de eigen gezondheid als goed tot zeer goed beoordelen (4 klachten). Het gemiddeld aantal aangekruiste klachten van beide groepen blijft significant verschillend indien de resultaten gestandaardiseerd worden voor leeftijd en geslacht (Tabel 5.4.14).

Zware rokers, gevolgd door 'vroegere rokers' melden relatief het meest aantal gezondheidsklachten (resp. 5,9 en 5,1 klachten). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht kunnen significante verschillen vastgesteld worden tussen het aantal vermelde klachten en de rookgewoonte van de bevroegde personen. Personen die nooit gerookt hebben, hebben significant minder klachten dan personen behorende tot de andere onderscheiden categorieën.

Tabel 5.4.14. Gemiddeld aantal gezondheidsklachten gestandaardiseerd voor geslacht en leeftijd, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		GEMIDDELDE	95% B.I.
GESLACHT	Man	4,4	(4,2- 4,6)
	Vrouw	5,8	(5,5- 6,0)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	5,1	(4,2- 5,9)
	Lager	5,8	(5,2- 6,5)
	Lager secundair	5,3	(4,9- 5,7)
	Hoger secundair	4,8	(4,5- 5,1)
	Hoger	4,8	(4,5- 5,1)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	4,7	(3,8- 5,6)
	20.000-30.000	5,7	(5,3- 6,2)
	30.000-40.000	5,4	(5,0- 5,7)
	40.000-60.000	4,8	(4,6- 5,1)
	>60.000	4,4	(4,0- 4,8)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	4,0	(3,9- 4,2)
	Zeer slecht tot redelijk	9,3	(8,8- 9,7)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	4,5	(4,2- 4,7)
	Vroeger gerookt	5,3	(4,9- 5,7)
	Matige roker (<20)	5,3	(5,0- 5,7)
	Zware roker	6,2	(5,5- 6,9)

5.4.3.2. Analyse per klachtengroep

5.4.3.2.1 Maagklachten (MO01_3)

De prevalentie van maagklachten werd gemeten aan de hand van drie klachten: het nogal eens van streek zijn van de maag, het nogal eens hebben van vage maagklachten en het nogal eens pijn hebben in de maagstreek.

27 % van de respondenten meldt nogal eens geconfronteerd te worden met minstens één van voorvermelde klachten. Vrouwen (32%) geven meer dan mannen (22,7%) aan (nogal eens) last te hebben van maagklachten. Ook na standaardisatie voor leeftijd, blijft het verschil tussen de scores voor de vrouwen en voor de mannen significant verschillend (Tabel 5.4.15.).

Met uitzondering van de jongste leeftijdscategorie (15-24 jaar), waar vrouwen significant meer maagklachten melden dan mannen, kunnen over de verschillende leeftijdscategorieën heen geen significante verschillen tussen vrouwen en mannen vastgesteld worden.

Indien de respondenten respectievelijk opgesplitst worden naar opleidingsniveau en naar inkomensniveau kunnen geen significante verschillen tussen de onderscheiden groepen vastgesteld worden. Personen die hun globale gezondheid als zeer slecht tot redelijk inschatten, rapporteren significant meer maagklachten (48,1%) dan de anderen (22,7%), een verschil dat ook na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant blijft.

Bij de matige rokers ligt de proportie van personen die nogal eens maagklachten iets hoger dan bij de overige onderscheiden categorieën; 30,4%. Niettemin kan er geen significant verschil in proportie worden vastgesteld met de groep matige-, vroegere- of niet-rokers.

Tabel 5.4.15. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens te lijden aan maagklachten, gestandaardiseerd naar leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	22,7	(20,0–25,4)
	Vrouw	31,5	(28,4–34,5)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	28,8	(21,5–36,2)
	Lager	27,8	(20,4–35,1)
	Lager secundair	29,0	(24,0–34,0)
	Hoger secundair	26,5	(23,0–30,1)
	Hoger	27,4	(23,2–31,7)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	33,1	(23,0–43,1)
	20.000–30.000	30,6	(25,4–35,8)
	30.000–40.000	29,6	(25,6–33,6)
	40.000–60.000	24,1	(20,7–27,5)
	>60.000	26,1	(20,5–31,7)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	20,8	(18,7–22,9)
	Zeer slecht tot redelijk	50,8	(44,9–56,6)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	25,3	(22,2–28,4)
	Vroeger gerookt	27,4	(22,6–32,2)
	Matige roker (<20)	31,9	(26,4–37,3)
	Zware roker	31,8	(23,4–40,2)

5.4.3.2.2 Moeheidsklachten (MO01_4)

Om de prevalentie van moeheidsklachten te meten, werd gebruik gemaakt van de volgende vragen: 'hebt u last van slapeloosheid?', 'hebt u vaak een gevoel van moeheid', 'voelt u zichzelf nogal eens lusteloos?' en 'voelt u zich sneller moe dan u normaal acht?'

48,3% van de ondervraagde personen antwoordt minstens eenmaal bevestigend op deze vragen. Vrouwen (55,7%) geven meer moeheidsklachten aan dan mannen (41,7%), een verschil dat ook na stratificatie voor leeftijd significant blijft (Tabel 5.4.16).

Het hebben van maagklachten is niet rechtlijnig gelieerd met de leeftijd van de bevroegde personen. Wel kan worden vastgesteld dat per leeftijdscategorie, vrouwen significant meer aangeven onderhevig te zijn aan moeheidsklachten dan mannen.

Noch het onderwijsniveau van de bevroegde personen, noch hun equivalent inkomen vertoont een samenhang met het al dan niet melden van moeheidsklachten. Ondervraagde personen die de eigen gezondheid als goed tot zeer goed evalueren melden minder moeheidsklachten (42%) dan personen met een (eerder) negatieve kijk op de eigen gezondheid (81,8%). Ook na standaardisatie voor geslacht en leeftijd blijft het verschil tussen beide groepen significant. Zware rokers geven relatief het meest aan zich soms moe te voelen (54,3%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht kunnen geen significante verschillen tussen de onderscheiden groepen qua rookgewoonten worden vastgesteld.

Tabel 5.4.16 Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens te lijden aan moeheidsklachten, gestandaardiseerd naar leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	43,1	(39,8-46,3)
	Vrouw	56,5	(53,3-59,8)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	42,5	(33,9-51,2)
	Lager	56,4	(48,8-64,0)
	Lager secundair	50,5	(45,2-55,8)
	Hoger secundair	46,2	(42,1-50,2)
	Hoger	49,0	(44,1-53,8)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	44,7	(34,0-55,3)
	20.000-30.000	57,3	(51,9-62,7)
	30.000-40.000	52,7	(48,3-57,0)
	40.000-60.000	47,6	(43,4-51,8)
	>60.000	48,2	(41,6-54,9)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	42,0	(39,3-44,7)
	Zeer slecht tot redelijk	81,8	(77,1-86,4)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	46,4	(42,8-50,1)
	Vroeger gerookt	48,5	(43,1-54,0)
	Matige roker (<20)	49,9	(44,8-55,0)
	Zware roker	55,8	(47,2-64,5)

5.4.3.2.3 Nerveuze klachten (MO01_5)

Nerveuze klachten werden aan de hand van de volgende vragen gemeten; 'voelt u zich vaak opgewonden', 'voelt u zich vaak zenuwachtig' en 'voelt u zich gauw geprikkeld'. 43% van de bevroegde personen antwoorden minstens eenmaal bevestigend op deze vragen. Vrouwen (48%) geven meer dan mannen (38%) aan nerveuze klachten te hebben, een verschil dat ook na standaardisatie voor leeftijd significant blijft (Tabel 17).

Noch bij mannen, noch bij vrouwen vertoont het hebben van nerveuze klachten een samenhang met de leeftijd van de betrokkenen. Ook met betrekking tot het onderwijsniveau als het equivalent inkomen kunnen geen significante verschillen tussen de telkenmale onderscheiden categorieën geconstateerd worden. Personen die de eigen gezondheid als zeer slecht tot redelijk aanduiden, meldden meer nerveuze klachten (67) dan personen die de eigen gezondheid als (zeer) goed beschouwen (38%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht blijft het verschil tussen beide groepen significant. De proportie personen die aangeven vaak nerveus te zijn, ligt het hoogst bij de zware rokers (48%). Niettemin kan er na standaardisatie voor leeftijd en geslacht geen significante verschillen vastgesteld worden tussen de qua rookgewoonten onderscheiden categorieën.

Tabel 5.4.17. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens te lijden aan nerveuze klachten, gestandaardiseerd naar leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	37,7	(34,5-40,9)
	Vrouw	48,1	(44,8-51,4)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	49,6	(39,5-59,6)
	Lager	45,1	(37,1-53,0)
	Lager secundair	44,8	(39,4-50,1)
	Hoger secundair	41,4	(37,4-45,3)
	Hoger	43,9	(39,4-48,5)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	30,3	(20,6-39,9)
	20.000-30.000	48,4	(42,8-54,0)
	30.000-40.000	43,3	(39,0-47,7)
	40.000-60.000	43,3	(39,3-47,4)
	>60.000	39,5	(32,9-46,0)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	37,8	(35,2-40,5)
	Zeer slecht tot redelijk	69,6	(64,5-74,8)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	37,6	(34,2-41,1)
	Vroeger gerookt	41,9	(36,6-47,2)
	Matige roker (<20)	43,6	(38,6-48,6)
	Zware roker	47,9	(39,8-56,1)

5.4.3.2.4 Klachten in de borst- en hartstreek (MO01_6)

De prevalentie van klachten in de borst- en hartstreek werd gemeten van de volgende vragen; 'hebt u het nogal eens benauwd op de borst', 'hebt u nogal eens pijn in uw borst- of hartstreek'. 23% van de bevroegde personen melden nogal eens klachten in de borst- en hartstreek te hebben. Na correctie voor leeftijd, blijkt dat vrouwen relatief meer geconfronteerd worden met klachten in borst- en hartstreek. Het hebben van klachten aangaande de borst- of hartstreek lijkt samen te hangen met de leeftijd (categorie) van de personen; bij diegenen van 75 jaar of ouder rapporteren 33% klachten in hart- en borststreek tegen slechts 18% bij de jongste onderscheiden leeftijdscategorie. Hoewel in elke leeftijdscategorie de proportie vrouwen dat aangeeft klachten in de hart- of borststreek te hebben hoger ligt dan de proportie mannen met dergelijke klachten is het verschil tussen beide geslachten enkel significant voor de leeftijdscategorie 35-44 jaar (Tabel 5.4.18).

Er kan geen samenhang onderkend worden tussen het onderwijsniveau of het equivalent inkomen van de bevroegde personen en het nogal eens lijden aan klachten in borst- of hartstreek. Personen die de eigen gezondheid als redelijk tot zeer slecht beoordelen meldden meer klachten in de borst- en hartstreek (53%) dan personen die de eigen gezondheid als goed tot zeer goed beschouwen (17%), een verschil dat ook na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant blijft. De proportie personen met klachten aan borst- en hartstreek is het grootst bij de zware rokers (30%). Niettemin kan er na standaardisatie voor leeftijd en geslacht geen significante verschillen vastgesteld worden tussen de qua rookgewoonten onderscheiden categorieën.

Tabel 5.4.18. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens te lijden aan klachten in de hart- of borststreek, gestandaardiseerd naar leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	21,6	(18,9-24,4)
	Vrouw	27,1	(24,1-30,0)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	20,2	(11,6-28,8)
	Lager	28,5	(21,6-35,5)
	Lager secundair	22,0	(17,7-26,2)
	Hoger secundair	23,9	(20,3-27,5)
	Hoger	21,9	(17,6-26,1)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	24,6	(16,0-33,2)
	20.000-30.000	27,7	(22,8-32,5)
	30.000-40.000	25,6	(21,8-29,3)
	40.000-60.000	23,4	(19,7-27,1)
	>60.000	18,8	(13,9-23,6)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	17,2	(15,1-19,2)
	Zeer slecht tot redelijk	51,6	(45,5-57,6)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	20,5	(17,6-23,5)
	Vroeger gerookt	26,1	(21,5-30,8)
	Matige roker (<20)	24,9	(19,7-30,1)
	Zware roker	29,1	(21,5-36,6)

5.4.3.2.5 Klachten van het bewegingsapparaat (MO01_7)

Voor het meten van klachten van het bewegingsapparaat werden de volgende vragen gesteld; 'hebt u klachten over pijn in beenderen en spieren', 'hebt u nogal eens last van rugpijn', 'hebt u wel eens een verdoofd gevoel of tintelingen in de ledematen' en 'hebt u last van reumatiek'. Van de ondervraagde personen gaf 39% aan wel eens klachten omtrent het bewegingsapparaat te hebben waarbij de proportie voor de vrouwen (43%) hoger ligt dan voor de mannen (36%). Na standaardisatie voor leeftijd ligt de proportie van personen die klachten aan het bewegingsapparaat meldden, hoger bij de vrouwen dan bij de mannen (Tabel 5.4.19).

Het hebben van klachten aangaande het bewegingsapparaat lijkt samen te hangen met de leeftijd; waar bij de jongste leeftijdscategorie 32 % personen klachten dienaangaande aangeven, stijgt dit percentage tot 68% bij de oudste leeftijdscategorie. Hoewel - met uitzondering voor de jongste leeftijdscategorie (15-24) de proportie vrouwen dat aangeeft klachten aangaande het bewegingsapparaat te hebben hoger ligt dan de proportie mannen met dergelijke klachten is het verschil tussen beide geslachten voor geen enkele leeftijdscategorie significant.

Het onderwijsniveau, noch het inkomensniveau van de bevroegde personen vertoont een samenhang met het van klachten aangaande het bewegingsapparaat. Zoals voor de overige indicatoren het geval was, is de proportie van diegenen die soms geconfronteerd worden met klachten van het bewegingsapparaat hoger bij diegenen die de eigen gezondheid als redelijk tot zeer slecht evalueren (76%) dan bij de anderen (31%), een verschil dat ook na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant blijft.

Bij diegenen die nog nooit gerookt hebben, is de proportie personen die aangeven klachten aangaande het bewegingsapparaat te hebben, het kleinst (36%). Niettemin kan er na standaardisatie voor leeftijd en geslacht geen significante verschillen vastgesteld worden tussen de qua rookgewoonten onderscheiden categorieën.

Tabel 5.4.19. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens te lijden aan klachten aan het bewegingsapparaat te hebben, gestandaardiseerd naar leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	37,7	(34,6-40,9)
	Vrouw	45,5	(42,3-48,6)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	45,9	(34,7-57,0)
	Lager	46,4	(39,3-53,6)
	Lager secundair	44,2	(39,2-49,3)
	Hoger secundair	41,3	(37,3-45,4)
	Hoger	34,2	(29,3-39,0)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	46,1	(36,5-55,7)
	20.000-30.000	48,6	(43,2-54,0)
	30.000-40.000	41,7	(37,5-45,9)
	40.000-60.000	40,5	(36,6-44,3)
	>60.000	33,0	(26,8-39,2)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	34,0	(31,4-36,6)
	Zeer slecht tot redelijk	71,4	(65,8-77,0)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	36,9	(33,4-40,4)
	Vroeger gerookt	43,8	(38,9-48,7)
	Matige roker (<20)	44,6	(39,6-49,6)
	Zware roker	45,5	(37,0-53,9)

5.4.3.2.6 Allergische klachten van de bovenste luchtwegen (MO01_8)

Allergische klachten werden aan de hand van de volgende vragen bevestigd; 'hebt u vaak niesbuien', 'is uw neus regelmatig verstopt', 'hebt u nogal eens last van een prikkelend gevoel in de neus'. Globaal geeft 36% van de bevestigde personen aan vaak geconfronteerd te worden met allergische klachten. Tussen mannen en vrouwen is de proportie personen met allergische klachten niet significant verschillend.

Noch het onderwijsniveau van de bevestigde personen, noch hun equivalent inkomen vertoont een significante samenhang met het hebben van allergische klachten. Personen die de eigen gezondheid als redelijk tot zeer slecht beoordelen meldden significant meer allergische klachten (43%) dan personen die de eigen gezondheid als goed tot zeer goed beschouwen (34%), een verschil dat na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant blijft. De proportie van bevestigde personen dat aangeeft vaak allergische klachten te hebben is het laagst bij de nooit-rokers (32%). Niettemin kan er na standaardisatie voor leeftijd en geslacht geen significante verschillen vastgesteld worden tussen de qua rookgewoonten onderscheiden categorieën (Tabel 5.4.20.).

Tabel 5.4.20. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens allergische klachten van de bovenste luchtwegen te hebben, gestandaardiseerd naar leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	37,7	(34,5–40,9)
	Vrouw	33,4	(30,3–36,4)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	37,9	(30,0–45,7)
	Lager	40,3	(32,4–48,2)
	Lager secundair	36,1	(30,8–41,4)
	Hoger secundair	33,3	(29,4–37,2)
	Hoger	36,9	(32,2–41,7)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	19,0	(10,6–27,4)
	20.000–30.000	33,5	(28,2–38,8)
	30.000–40.000	34,7	(30,5–39,0)
	40.000–60.000	37,4	(33,3–41,5)
	>60.000	32,8	(26,7–38,8)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	33,0	(30,5–35,5)
	Zeer slecht tot redelijk	44,2	(38,2–50,1)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	30,9	(27,5–34,2)
	Vroeger gerookt	40,4	(35,0–45,8)
	Matige roker (<20)	35,0	(30,2–39,8)
	Zware roker	40,3	(31,6–48,9)

5.4.3.2.7 Hoesten (MO01_9)

Slechts één vraag werd omtrent het hoesten gesteld, nl 'hebt u regelmatig last van hoesten'. 15% van de bevroegde personen geeft aan aan deze klacht te lijden. Dit percentage ligt hoger bij de mannen (16%) dan bij de vrouwen (14%). Na standaardisatie voor leeftijd is dit verschil evenwel niet significant. De prevalentie van hoesten vertoont geen samenhang met de leeftijd van de bevroegde personen evenmin als met het opleidings- of inkomensniveau.

Zoals te verwachten viel, ligt de proportie personen die aangeeft regelmatig last te hebben van hoesten significant hoger bij diegenen die de eigen gezondheid als slecht tot redelijk inschatten (24%) indien vergeleken worden met diegenen die de eigen gezondheid als (zeer) goed evalueren (12%). Dit verschil blijft na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant (Tabel 5.4.21).

Het last hebben van hoesten hangt nauw samen met het rookgedrag; de proportie personen dat aangeeft last te hebben van hoesten is het laagst bij diegenen die nog nooit gerookt hebben (8%) om vervolgens te stijgen tot 13% bij de vroegere rokers, 20%, bij de matige rokers en 40% bij de zware rokers.

Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht kan een significant verschil worden vastgesteld tussen de 'nooit-rokers' (8%) enerzijds en overige onderscheiden categorieën; de vroegere rokers (15%) de matige rokers (22%) en de zware rokers (41%) anderzijds.

Tabel 5.4.21. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens last te hebben van hoesten, gestandaardiseerd naar leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	17,0	(14,5-19,5)
	Vrouw	13,3	(11,1-15,6)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	9,5	(4,9-14,1)
	Lager	23,0	(16,5-29,5)
	Lager secundair	16,2	(12,2-20,1)
	Hoger secundair	14,6	(11,7-17,5)
	Hoger	11,8	(8,7-14,9)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	15,7	(8,4-22,9)
	20.000-30.000	18,9	(14,6-23,1)
	30.000-40.000	16,7	(13,4-20,1)
	40.000-60.000	14,3	(11,3-17,4)
	>60.000	10,9	(6,9-15,0)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	12,2	(10,4-13,9)
	Zeer slecht tot redelijk	26,3	(21,1-31,4)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	8,5	(6,4-10,5)
	Vroeger gerookt	14,8	(10,8-18,8)
	Matige roker (<20)	21,9	(17,0-26,8)
	Zware roker	41,1	(32,6-49,6)

5.4.3.2.8 Hoofdpijn (MO01_10)

Een laatste behandelde indicator peilt naar de mate waarin de bevroegde personen last hebben van hoofdpijn. Hieromtrent werd slechts één vraag gesteld, nl; 'hebt u nogal eens last van hoofdpijn'. 31% van de bevroegde personen gaf aan hiervan nogal eens last te hebben, waarbij de proportie hoger ligt bij de vrouwen (40%) dan bij de mannen (22%) . Na correctie voor leeftijd blijft de proportie personen die nogal eens last hebben van hoofdpijn significant hoger bij vrouwen dan bij mannen (Tabel 5.4.22).

De proportie personen die regelmatig last hebben van hoofdpijn ligt bij de vrouwen significant hoger dan bij de mannen in de leeftijdscategorie 25 tot 54 jaar. Het lijden aan hoofdpijn vertoont geen samenhang met het opleidings- of inkomensniveau.

Het nogal lijden aan hoofdpijn vertoont een significante samenhang met de eigen algemene gezondheidsperceptie: de bevroegde personen die de eigen gezondheid als redelijk tot zeer slecht inschatten, meldden significant minder te lijden aan hoofdpijn (27%) dan de anderen (47%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht blijft het verschil tussen beide groepen significant.

De proportie personen dat nogal eens last heeft van hoofdpijn ligt het hoogst bij de niet-rokers (33,2%). Niettemin kan er na standaardisatie voor leeftijd en geslacht geen significante verschillen vastgesteld worden tussen de qua rookgewoonten onderscheiden categorieën.

Tabel 5.4.22. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens last te hebben van hoofdpijn, gestandaardiseerd naar leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	17,0	(14,5-19,5)
	Vrouw	13,3	(11,1-15,6)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	9,5	(4,9-14,1)
	Lager	23,0	(16,5-29,5)
	Lager secundair	16,2	(12,2-20,1)
	Hoger secundair	14,6	(11,7-17,5)
	Hoger	11,8	(8,7-14,9)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	15,7	(8,4-22,9)
	20.000-30.000	18,9	(14,6-23,1)
	30.000-40.000	16,7	(13,4-20,1)
	40.000-60.000	14,3	(11,3-17,4)
	>60.000	10,9	(6,9-15,0)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	12,2	(10,4-13,9)
	Zeer slecht tot redelijk	26,3	(21,1-31,4)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	8,5	(6,4-10,5)
	Vroeger gerookt	14,8	(10,8-18,8)
	Matige roker (<20)	21,9	(17,0-26,8)
	Zware roker	41,1	(32,6-49,6)

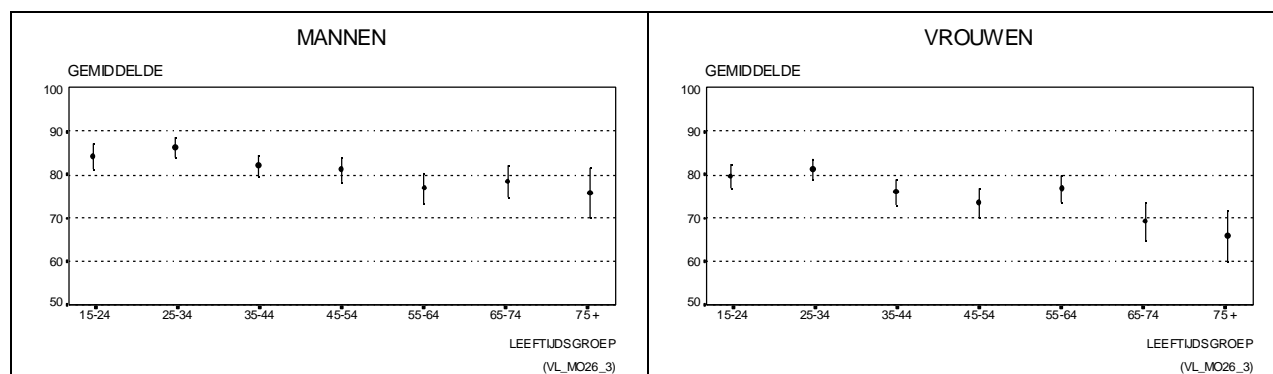
5.4.3.3. Gemiddelde SF-36 score voor lichamelijke pijn (MO26_3)

Voor de interpretatie van de score dient eraan herinnerd te worden dat een hoge score de tendens aangeeft naar een afwezigheid van lichamelijke pijn of ongemak, terwijl een lage score wijst op de aanwezigheid ervan. De gemiddelde score voor het Vlaams Gewest is 79,2 (op een maximum van 100).

Vrouwen (gemiddelde score: 76,3) scoren gemiddeld lager dan mannen (gemiddelde score: 82,1), wat erop wijst dat vrouwen meer dan mannen aangeven in de periode van 4 weken voorafgaand aan de bevraging gehinderd te worden door pijn of ongemak. Na standaardisatie voor leeftijd scoren de vrouwen significant lager dan mannen (Tabel 5.4.23).

Globaal genomen daalt de score met de leeftijd(scategorie) van de bevroegde personen. Niettemin is het verschil in score tussen vrouwen en mannen niet voor elke leeftijdscategorie significant.

Figuur 5.4.4. Gemiddelde score SF-36 - lichamelijke pijn, naar geslacht en leeftijd, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

Personen die de eigen gezondheid als zeer slecht tot redelijk inschatten, scoren gemiddeld lager (56,6) dan diegenen die de eigen gezondheid als (zeer) goed beoordelen (84,6). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht blijven beide groepen significant verschillen. De score voor lichamelijke pijn is het laagst bij de vroegere rokers (73,6). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht verschilt de gemiddelde score voor de 'nooit rokers' (79,9) significant met de gemiddelde score van alle overige qua rookgewoonten onderscheiden categorieën bevroegde personen.

Tabel 5.4.23. Gemiddelde SF-36 score voor lichamelijke pijnen, gestandaardiseerd naar leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		GEMIDDELDE	95% B.I.
GESLACHT	Man	81,5	(80,3-82,7)
	Vrouw	75,6	(74,3-76,9)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	78,5	(73,0-83,9)
	Lager	76,4	(73,0-79,9)
	Lager secundair	76,5	(74,4-78,6)
	Hoger secundair	79,5	(77,9-81,0)
	Hoger	79,9	(78,1-81,6)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	74,9	(69,5-80,4)
	20.000-30.000	75,9	(73,6-78,2)
	30.000-40.000	76,1	(74,3-77,9)
	40.000-60.000	79,8	(78,4-81,3)
	>60.000	83,2	(81,0-85,5)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	84,6	(83,8-85,4)
	Zeer slecht tot redelijk	56,6	(54,1-59,2)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	79,9	(78,5-81,3)
	Vroeger gerookt	76,1	(73,8-78,4)
	Matige roker (<20)	78,0	(75,5-80,5)
	Zware roker	77,3	(73,7-80,9)

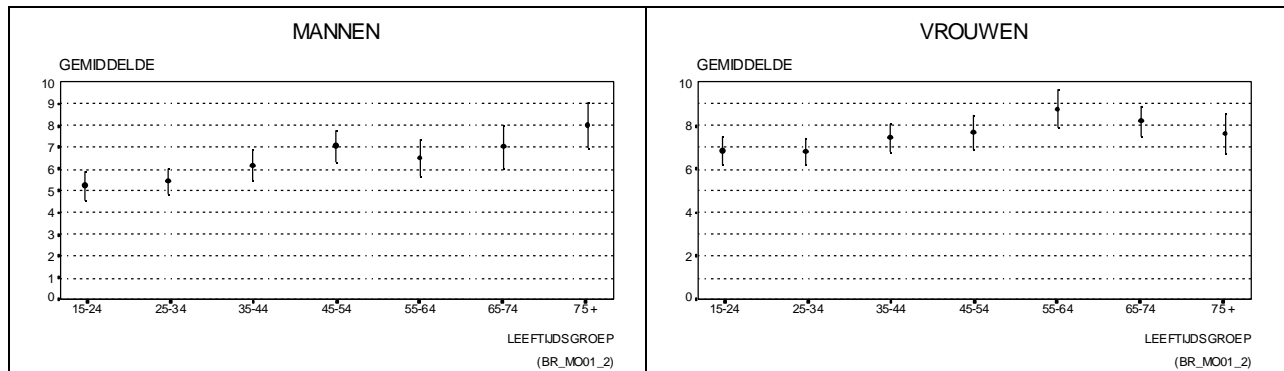
5.4.4. BRUSSELS GEWEST

5.4.4.1. Gemiddeld aantal gezondheidsklachten (MO01_2)

Gemiddeld worden 6,9 klachten gerapporteerd. 50% van de bevolking rapporteert tenminste 6 klachten en 9,7% van de bevolking rapporteert geen enkele klacht.

De gegevens uit de Gezondheidsenquête laten zien dat vrouwen meer klachten melden dan mannen (respectievelijk 7,5 en 6,2 klachten). Dit verschil blijft significant wanneer rekening gehouden wordt met het verschil in leeftijdsopbouw tussen mannen en vrouwen. Met het stijgen van de leeftijd, worden meer klachten gemeld. Waar diegenen tussen 15 en 24 jaar gemiddeld 6,1 klachten aangeven, loopt dit aantal op tot 7,8 klachten bij diegenen van 75 jaar en ouder.

Figuur 5.4.5. Gemiddeld aantal gezondheidsklachten naar geslacht en leeftijd, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

Bespreking in functie van een aantal basiskkenmerken

Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht kan een significant verschil vastgesteld worden tussen het gemiddeld aantal gerapporteerde klachten van diegenen met een diploma hoger onderwijs enerzijds en de lager geschoolden anderzijds (Tabel 5.4.24.).

Met uitzondering voor die respondenten waarvan het maandelijks equivalent inkomen van het huishouden hoger is dan 60.000 Bfr, kan er geen significant verband teruggevonden worden tussen het gemiddeld aantal gerapporteerde klachten en het inkomen. Diegenen echter met een equivalent inkomen hoger dan 60.000 Bfr. rapporteren gemiddeld minder klachten dan diegenen met een lager inkomen.

Personen die de eigen gezondheid als zeer slecht tot redelijk inschatten, melden gemiddeld meer dan dubbel zoveel klachten (11,2 klachten) dan diegenen die de eigen gezondheid als goed tot zeer goed beoordelen (5,4 klachten). Het gemiddeld aantal aangekruiste klachten van beide groepen blijft significant verschillend indien de resultaten gestandaardiseerd worden voor leeftijd en geslacht.

Zware rokers, gevolgd door vroegere rokers melden relatief het meest aantal gezondheidsklachten (resp. 8,5 en 7,3 klachten). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht kunnen significante verschillen vastgesteld worden tussen het aantal vermelde klachten en de rookgewoonte van de bevroagde personen. Zware rokers hebben significant meer klachten dan personen behorende tot de andere onderscheiden categorieën.

Tabel 5.4.24. Gemiddeld aantal gezondheidsklachten, gestandaardiseerd naar geslacht en leeftijd, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		GEMIDDELDE	95% B.I.
GESLACHT	Man	6,3	(6,0- 6,6)
	Vrouw	7,6	(7,3- 7,8)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	7,7	(6,7- 8,7)
	Lager	7,9	(7,2- 8,7)
	Lager secundair	8,0	(7,4- 8,6)
	Hoger secundair	6,8	(6,4- 7,2)
	Hoger	6,1	(5,8- 6,4)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	7,4	(6,6- 8,2)
	20.000-30.000	8,2	(7,8- 8,7)
	30.000-40.000	7,3	(6,8- 7,7)
	40.000-60.000	6,6	(6,2- 6,9)
	>60.000	5,7	(5,3- 6,1)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	5,4	(5,2- 5,6)
	Zeer slecht tot redelijk	10,9	(10,4-11,4)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	6,4	(6,1- 6,7)
	Vroeger gerookt	6,9	(6,5- 7,4)
	Matige roker (<20)	7,3	(6,9- 7,8)
	Zware roker	9,1	(8,3- 9,8)

5.4.4.2. Analyse per klachtengroep

5.4.4.2.1 Maagklachten (MO01_3)

De prevalentie van maagklachten werd gemeten aan de hand van drie klachten: het nogal eens van streek zijn van de maag, het nogal eens hebben van vage maagklachten en het nogal eens pijn hebben in de maagstreek.

In het Brussels Gewest meldt 38% van de respondenten meldt nogal eens geconfronteerd te worden met minstens één van voorvermelde klachten. Vrouwen (38%) geven meer dan mannen (37%) aan (nogal eens) last te hebben van maagklachten. Na standaardisatie voor leeftijd kan geen significant verschil tussen beide geslachten vastgesteld worden (Tabel 5.4.25).

Indien de respondenten respectievelijk opgesplitst worden naar opleidingsniveau en naar inkomensniveau kunnen geen significante verschillen tussen de onderscheiden groepen vastgesteld worden. Personen die hun globale gezondheid als zeer slecht tot redelijk inschatten, rapporteren meer maagklachten (53%) dan de anderen (33%), een verschil dat ook na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant blijft. Bij de matige rokers ligt de proportie van personen die nogal eens maagklachten hebben het hoogst; 40%. Niettemin kan er geen significant verschil in proportie worden vastgesteld met de groep matige-, vroegere- of niet-rokers.

Tabel 5.4.25. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens maagklachten te hebben, na standaardisatie voor geslacht en leeftijd, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT (*)	Man	37,5	(33,6-41,5)
	Vrouw	38,2	(34,5-41,8)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	41,6	(31,8-51,5)
	Lager	37,1	(30,3-43,9)
	Lager secundair	38,8	(32,4-45,1)
	Hoger secundair	33,7	(28,8-38,6)
	Hoger	37,3	(33,1-41,4)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	40,2	(33,4-47,0)
	20.000-30.000	42,1	(36,5-47,7)
	30.000-40.000	39,9	(34,5-45,3)
	40.000-60.000	35,7	(30,8-40,6)
	>60.000	34,0	(28,2-39,8)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	31,8	(28,7-34,9)
	Zeer slecht tot redelijk	52,4	(46,8-57,9)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	38,7	(33,9-43,5)
	Vroeger gerookt	36,4	(31,2-41,7)
	Matige roker (<20)	38,2	(32,6-43,7)
	Zware roker	40,1	(33,0-47,2)

5.4.4.2.2 Moeheidsklachten (MO01_4)

Om de prevalentie van moeheidsklachten te meten, werd gebruik gemaakt van de volgende vragen: 'hebt u last van slapeloosheid?', 'hebt u vaak een gevoel van moeheid', 'voelt u zichzelf nogal eens lusteloos?' en 'voelt u zich sneller moe dan u normaal acht?' 67% van de ondervraagde personen antwoordt minstens eenmaal bevestigend op deze vragen. Vrouwen (72%) geven meer moeheidsklachten aan dan mannen (62%). Na standaardisatie voor leeftijd blijkt het verschil tussen beide geslachten qua het last hebben van moeheidsklachten niet significant (Tabel 5.4.26).

Het hebben van maagklachten is niet rechtlijnig gelieerd met de leeftijd van de bevroegde personen. Wel kan worden vastgesteld dat enkel voor de leeftijdscategorie 35-44 jaar vrouwen significant meer aangeven onderhevig te zijn aan moeheidsklachten dan mannen.

Noch het onderwijsniveau van de bevroegde personen, noch hun equivalent inkomen vertoont een samenhang met het al dan niet melden van moeheidsklachten. Ondervraagde personen die de eigen gezondheid als goed tot zeer goed evalueren melden minder moeheidsklachten (60%) dan personen met een (eerder) negatieve kijk op de eigen gezondheid (89%). Ook na standaardisatie voor geslacht en leeftijd blijft het verschil tussen beide groepen significant. Zware rokers geven relatief het meest aan zich soms moe te voelen (76%), terwijl de groep 'nooit-rokers' na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant minder aangeven moeheidsklachten te hebben (60%) dan de matige rokers (77%) en de zware rokers (79%)

Tabel 5.4.26. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens moeheidsklachten te hebben, na standaardisatie voor geslacht en leeftijd, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	63,4	(59,7-67,2)
	Vrouw	72,1	(68,7-75,5)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	67,2	(58,7-75,7)
	Lager	68,3	(61,8-74,8)
	Lager secundair	76,2	(70,7-81,7)
	Hoger secundair	69,8	(65,1-74,5)
	Hoger	63,9	(60,0-67,9)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	65,8	(59,2-72,5)
	20.000-30.000	80,2	(75,4-85,1)
	30.000-40.000	66,8	(61,6-72,0)
	40.000-60.000	64,3	(59,6-69,0)
	>60.000	62,3	(56,4-68,2)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	60,2	(57,0-63,5)
	Zeer slecht tot redelijk	86,1	(81,8-90,4)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	60,4	(55,9-64,9)
	Vroeger gerookt	67,3	(62,2-72,5)
	Matige roker (<20)	76,9	(72,3-81,6)
	Zware roker	79,0	(73,2-84,8)

5.4.4.2.3 Nerveuze klachten (MO01_5)

Nerveuze klachten werden aan de hand van de volgende vragen gemeten; 'voelt u zich vaak opgewonden', 'voelt u zich vaak zenuwachtig' en 'voelt u zich gauw geprikkeld'. 52% van de bevroegde personen antwoorden minstens eenmaal bevestigend op deze vragen. Vrouwen (56%) geven meer dan mannen (46,6%) aan nerveuze klachten te hebben, een verschil dat ook na standaardisatie voor leeftijd significant blijft (Tabel 5.4.27).

Noch bij mannen, noch bij vrouwen vertoont het hebben van nerveuze klachten een samenhang met de leeftijd van de betrokkenen. Ook met betrekking tot het onderwijsniveau als het equivalent inkomen kunnen geen significante verschillen tussen de telkenmale onderscheiden categorieën geconstateerd worden. Personen die de eigen gezondheid als zeer slecht tot redelijk aanduiden, meldden meer nerveuze klachten (73%) dan personen die de eigen gezondheid als (zeer) goed beschouwen (45%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht blijft het verschil tussen beide groepen significant.

De rookgewoonte lijkt een nauwe samenhang te vertonen met het lijden aan nerveuze klachten; 63% van de zware rokers geven aan vaak nerveus te zijn. Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht, ligt de score bij de niet-rokers significant lager dan bij de matige of zware rokers.

Tabel 5.4.27. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens nerveuze klachten te hebben, na standaardisatie voor geslacht en leeftijd, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		ROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	46,9	(42,9-50,9)
	Vrouw	56,3	(52,6-60,1)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	41,5	(32,2-50,9)
	Lager	58,8	(52,1-65,6)
	Lager secundair	64,8	(58,7-70,9)
	Hoger secundair	53,3	(48,1-58,5)
	Hoger	45,3	(41,1-49,5)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	49,4	(41,9-56,9)
	20.000-30.000	59,1	(53,1-65,0)
	30.000-40.000	54,6	(49,2-60,0)
	40.000-60.000	47,4	(42,4-52,4)
	>60.000	45,9	(39,9-51,8)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	44,5	(41,1-47,8)
	Zeer slecht tot redelijk	72,2	(67,2-77,2)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	44,1	(39,4-48,8)
	Vroeger gerookt	52,3	(46,8-57,7)
	Matige roker (<20)	57,5	(52,1-62,8)
	Zware roker	59,8	(52,2-67,3)

5.4.4.2.4 Klachten in de borst- en hartstreek (MO01_6)

De prevalentie van klachten in de borst- en hartstreek werd gemeten van de volgende vragen; 'hebt u het nogal eens benauwd op de borst', 'hebt u nogal eens pijn in uw borst- of hartstreek'. 43% van de bevroegde personen melden nogal eens klachten in de borst- en hartstreek te hebben. Na correctie voor leeftijd, blijkt dat vrouwen relatief meer geconfronteerd worden met klachten in borst- en hartstreek dan mannen (Tabel 5.4.28).

Het hebben van klachten aangaande de borst- of hartstreek lijkt samen te hangen met de leeftijd(scategorie) van de personen; bij diegenen van 75 jaar of ouder rapporteren 50% klachten in hart- en borststreek tegen slechts 40% bij de jongste onderscheiden leeftijdscategorie. Hoewel in elke leeftijdscategorie de proportie vrouwen dat aangeeft klachten in de hart- of borststreek te hebben hoger ligt dan de proportie mannen met dergelijke klachten is het verschil tussen beide geslachten enkel significant voor de leeftijdscategorie 25-34 jaar.

Er kan geen samenhang onderkend worden tussen het onderwijsniveau of het equivalent inkomen van de bevroegde personen en het nogal eens lijden aan klachten in borst- of hartstreek. Personen die de eigen gezondheid als redelijk tot zeer slecht beoordelen meldden meer klachten in de borst- en hartstreek (70%) dan personen die de eigen gezondheid als goed tot zeer goed beschouwen (34%), een verschil dat ook na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant blijft. Het rookgedrag vertoont een duidelijke samenhang met het hebben van klachten in de borst- en hartstreek; na standaardisatie voor leeftijd en geslacht is de proportie personen met dergelijke klachten significant hoger bij de zware rokers indien vergeleken wordt met zowel de vroegers 'nooit rokers', de vroegere als de matige rokers.

Tabel 5.4.28. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens klachten in de hart- of borststreek te hebben, gestandaardiseerd voor geslacht en leeftijd, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	38,4	(34,4-42,3)
	Vrouw	48,3	(44,5-52,1)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	48,8	(38,8-58,8)
	Lager	44,7	(37,7-51,6)
	Lager secundair	52,2	(45,9-58,5)
	Hoger secundair	45,3	(40,2-50,4)
	Hoger	37,4	(33,3-41,5)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	48,3	(40,8-55,9)
	20.000-30.000	51,4	(45,5-57,3)
	30.000-40.000	46,4	(40,8-51,9)
	40.000-60.000	37,8	(33,0-42,7)
	>60.000	37,8	(31,8-43,8)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	33,8	(30,6-37,0)
	Zeer slecht tot redelijk	67,0	(61,6-72,4)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	38,7	(34,1-43,2)
	Vroeger gerookt	45,7	(40,6-50,9)
	Matige roker (<20)	47,2	(41,3-53,0)
	Zware roker	59,0	(52,6-65,4)

5.4.4.2.5 Klachten van het bewegingsapparaat (MO01_7)

Voor het meten van klachten van het bewegingsapparaat werden de volgende vragen gesteld; 'hebt u klachten over pijn in beenderen en spieren', 'hebt u nogal eens last van rugpijn', 'hebt u wel eens een verdoofd gevoel of tintelingen in de ledematen' en 'hebt u last van reumatiek'. Van de ondervraagde personen gaf 56% aan wel eens klachten omtrent het bewegingsapparaat te hebben waarbij de proportie voor de vrouwen (60%) hoger ligt dan voor de mannen (51%). Na standaardisatie voor leeftijd ligt de proportie van personen die klachten aan het bewegingsapparaat meldden, hoger bij de vrouwen dan bij de mannen (Tabel 5.4.29).

Het hebben van klachten aangaande het bewegingsapparaat lijkt samen te hangen met de leeftijd; waar bij de jongste leeftijdscategorie 48% personen klachten dienaangaande aangeven, stijgt dit percentage tot 69% bij de oudste leeftijdscategorie. Hoewel in elke leeftijdscategorie - met uitzondering van de oudste leeftijdscategorie (75+ jaar) - de proportie vrouwen dat aangeeft klachten in de hart- of borststreek te hebben hoger ligt dan de proportie mannen met dergelijke klachten is het verschil tussen beide geslachten voor geen enkele leeftijdscategorie significant.

Het onderwijsniveau noch het inkomensniveau van de bevroegde personen vertoont een samenhang met het van klachten aangaande het bewegingsapparaat. Zoals voor de overige indicatoren het geval was, is de proportie van diegenen die soms geconfronteerd worden met klachten van het bewegingsapparaat hoger bij diegenen die de eigen gezondheid als redelijk tot zeer slecht evalueren (77%) dan bij de anderen (48%), een verschil dat ook na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant blijft. Bij diegenen die nog nooit gerookt hebben, is de proportie personen die aangeven klachten aangaande het bewegingsapparaat te hebben, het kleinst (52%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht verschilt deze groep significant van de matige en de zware rokers.

Tabel 5.4.29. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens klachten aan het bewegingsapparaat te hebben, gestandaardiseerd voor geslacht en leeftijd, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	52,3	(48,4-56,3)
	Vrouw	61,2	(57,6-64,8)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	64,0	(55,8-72,2)
	Lager	64,0	(57,3-70,8)
	Lager secundair	63,3	(57,7-68,9)
	Hoger secundair	56,5	(51,4-61,6)
	Hoger	50,6	(46,5-54,6)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	61,4	(54,6-68,2)
	20.000-30.000	62,3	(56,8-67,7)
	30.000-40.000	60,3	(55,1-65,4)
	40.000-60.000	56,4	(51,6-61,2)
	>60.000	47,9	(42,0-53,9)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	50,2	(46,9-53,6)
	Zeer slecht tot redelijk	73,2	(68,2-78,1)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	52,7	(48,3-57,1)
	Vroeger gerookt	53,4	(48,1-58,7)
	Matige roker (<20)	62,8	(57,5-68,1)
	Zware roker	68,2	(61,2-75,1)

5.4.4.2.6 Allergische klachten aan de bovenste luchtwegen (MO01_8)

Allergische klachten werden aan de hand van de volgende vragen bevestigd; 'hebt u vaak niesbuien', 'is uw neus regelmatig verstopt', 'hebt u nogal eens last van een prikkelend gevoel in de neus'. Globaal geeft 35% van de bevestigde personen aan vaak geconfronteerd te worden met allergische klachten. Tussen mannen en vrouwen is de proportie personen met allergische klachten niet significant verschillend (Tabel 5.4.30).

Noch het onderwijsniveau van de bevestigde personen, noch hun equivalent inkomen vertoont een significante samenhang met het hebben van allergische klachten. Personen die de eigen gezondheid als redelijk tot zeer slecht beoordelen melden significant meer allergische klachten (43%) dan personen die de eigen gezondheid als goed tot zeer goed beschouwen (33%), een verschil dat na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant blijft. De proportie van bevestigde personen dat aangeeft vaak allergische klachten te hebben is het laagst bij de nooit-rokers (33%). Verschillen tussen de groepen met een andere rookgewoonte kunnen na standaardisatie voor leeftijd en geslacht niet vastgesteld worden.

Tabel 5.4.30. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens klachten aan de bovenste luchtwegen te hebben, gestandaardiseerd voor geslacht en leeftijd, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	35,4	(31,5-39,2)
	Vrouw	34,1	(30,5-37,6)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	31,6	(22,5-40,6)
	Lager	35,2	(28,4-42,0)
	Lager secundair	33,9	(28,0-39,8)
	Hoger secundair	36,1	(31,3-41,0)
	Hoger	34,4	(30,5-38,3)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	35,4	(28,2-42,6)
	20.000-30.000	38,6	(32,9-44,3)
	30.000-40.000	34,9	(29,6-40,1)
	40.000-60.000	38,9	(34,0-43,8)
	>60.000	27,3	(22,1-32,6)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	31,5	(28,5-34,5)
	Zeer slecht tot redelijk	45,3	(39,7-50,9)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	33,7	(29,3-38,2)
	Vroeger gerookt	38,8	(33,4-44,3)
	Matige roker (<20)	33,6	(28,5-38,8)
	Zware roker	41,1	(34,3-47,9)

5.4.4.2.7 Hoesten (MO01_9)

Slechts één vraag werd omtrent het hoesten gesteld, nl 'hebt u regelmatig last van hoesten'. 16% van de bevroegde personen geeft aan aan deze klacht te lijden. Dit percentage ligt hoger bij de mannen (15%) dan bij de vrouwen (16%). Na standaardisatie voor leeftijd is dit verschil evenwel niet significant (Tabel 5.4.31.). De prevalentie van hoesten vertoont geen samenhang met de leeftijd van de bevroegde personen evenmin als met het opleidings- of inkomensniveau.

Zoals te verwachten viel, ligt de proportie personen die aangeeft regelmatig last te hebben van hoesten significant hoger bij diegenen die de eigen gezondheid als slecht tot redelijk inschatten (29%) indien vergeleken worden met diegenen die de eigen gezondheid als (zeer) goed evalueren (11%). Dit verschil blijft na standaardisatie voor leeftijd en geslacht significant.

Het last hebben van hoesten hangt nauw samen met het rookgedrag; de proportie personen dat aangeeft last te hebben van hoesten is het laagst bij diegenen die nog nooit gerookt hebben (13%) om vervolgens te stijgen tot 183% bij de matige rokers en 333% bij de zware rokers. Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht kan geen significant verschil worden vastgesteld tussen de qua rookgewoonte onderscheiden categorieën.

Tabel 5.4.31. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens last hebben van hoesten, gestandaardiseerd voor geslacht en leeftijd, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	35,4	(31,5-39,2)
	Vrouw	34,1	(30,5-37,6)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	31,6	(22,5-40,6)
	Lager	35,2	(28,4-42,0)
	Lager secundair	33,9	(28,0-39,8)
	Hoger secundair	36,1	(31,3-41,0)
	Hoger	34,4	(30,5-38,3)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	35,4	(28,2-42,6)
	20.000-30.000	38,6	(32,9-44,3)
	30.000-40.000	34,9	(29,6-40,1)
	40.000-60.000	38,9	(34,0-43,8)
	>60.000	27,3	(22,1-32,6)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	31,5	(28,5-34,5)
	Zeer slecht tot redelijk	45,3	(39,7-50,9)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	33,7	(29,3-38,2)
	Vroeger gerookt	38,8	(33,4-44,3)
	Matige roker (<20)	33,6	(28,5-38,8)
	Zware roker	41,1	(34,3-47,9)

5.4.4.2.8 Hoofdpijn (MO01_10)

Een laatste behandelde indicator peilt naar de mate waarin de bevraagde personen last hebben van hoofdpijn. Hieromtrent werd slechts één vraag gesteld, nl; 'hebt u nogal eens last van hoofdpijn'. 40% van de bevraagde personen gaf aan hiervan nogal eens last te hebben, waarbij de proportie hoger ligt bij de vrouwen (48%) dan bij de mannen (30,7%) . Na correctie voor leeftijd blijft de proportie personen die nogal eens last hebben van hoofdpijn significant hoger bij vrouwen dan bij mannen (Tabel 5.4.32).

Voor de leeftijdscategorie 25 - 54 jaar, ligt de proportie personen die regelmatig last hebben van hoofdpijn bij de vrouwen significant hoger dan bij de mannen. Het lijden aan hoofdpijn vertoont geen samenhang met het opleidings- of inkomensniveau.

Het nogal lijden aan hoofdpijn vertoont een samenhang met de eigen algemene gezondheidsperceptie: de bevraagde personen die de eigen gezondheid als redelijk tot zeer slecht inschatten, meldden significant minder te lijden aan hoofdpijn (52%) dan de anderen (36%). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht blijft het verschil tussen beide groepen significant .

De proportie personen dat nogal eens last heeft van hoofdpijn lighet hoogst bij de zware rokers (44%). Niettemin kan er na standaardisatie voor leeftijd en geslacht geen significante verschillen vastgesteld worden tussen de qua rookgewoonten onderscheiden categorieën.

Tabel 5.4.32. Aantal personen (in %) dat aangeeft nogal eens last hebben van hoofdpijn, gestandaardiseerd voor geslacht en leeftijd, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

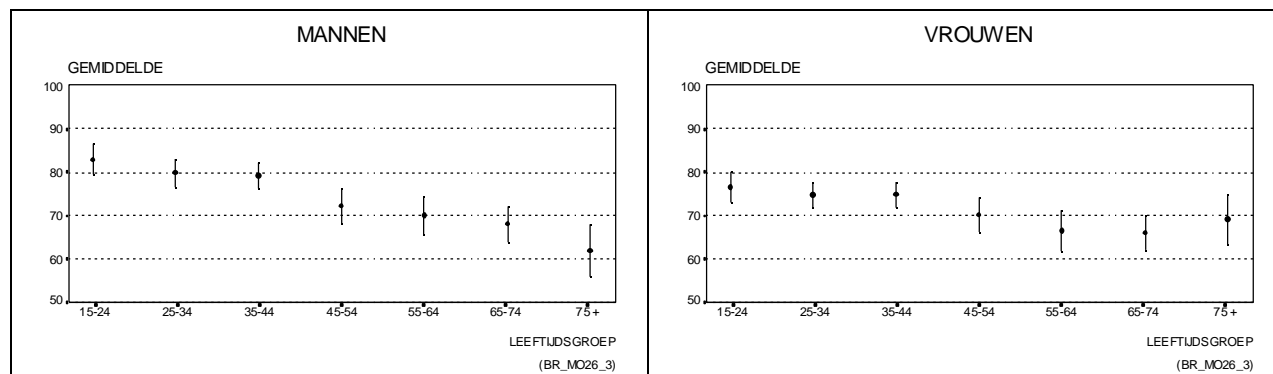
		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	29,8	(26,2-33,4)
	Vrouw	48,2	(44,6-51,8)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	46,5	(36,7-56,3)
	Lager	39,5	(33,0-46,1)
	Lager secundair	41,9	(36,2-47,6)
	Hoger secundair	38,0	(33,3-42,7)
	Hoger	35,0	(31,3-38,8)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	41,3	(34,6-48,0)
	20.000-30.000	44,1	(38,7-49,5)
	30.000-40.000	37,7	(32,4-43,0)
	40.000-60.000	38,1	(33,5-42,6)
	>60.000	35,1	(29,7-40,4)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	33,2	(30,3-36,1)
	Zeer slecht tot redelijk	56,2	(50,8-61,7)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	38,9	(34,5-43,4)
	Vroeger gerookt	38,7	(33,4-44,0)
	Matige roker (<20)	37,8	(32,7-43,0)
	Zware roker	44,0	(37,1-50,8)

5.4.4.3. Gemiddelde SF-36 score voor lichamelijke pijn (MO26_3)

Voor de interpretatie van de score dient eraan herinnerd te worden dat een hoge score de tendens aangeeft naar een afwezigheid van lichamelijke pijn of ongemak, terwijl een lage score wijst op de aanwezigheid ervan. De gemiddelde score voor het Brussels Gewest is 74 (op een maximum van 100).

Vrouwen (gemiddelde score: 72) scoren gemiddeld lager dan mannen (gemiddelde score: 76), wat erop wijst dat vrouwen meer dan mannen aangeven in de periode van 4 weken voorafgaand aan de bevraging gehinderd te worden door pijn of ongemak. Na standaardisatie voor leeftijd scoren de vrouwen significant lager dan mannen (Tabel 5.4.33). Globaal genomen daalt de score met de leeftijd(scategorie) van de bevroegde personen. In geen enkele leeftijdscategorie is de score voor vrouwen significant verschillend van deze voor mannen.

Figuur 5.4.6. Gemiddelde SF-36 score voor lichamelijkepijnen naar geslacht en leeftijd, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

Bespreking in functie van een aantal basiskenmerken

De score is het laagst bij de lager opgeleiden (geen diploma : 70) en stijgt vanaf het niveau hoger secundair onderwijs (hoger secundair: 76). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht kunnen significante verschillen vastgesteld worden tussen twee groepen respondenten; deze die de personen omvat met ten hoogste een diploma lager secundair en deze met minstens een diploma hoger secundair onderwijs.

Ook het equivalent inkomen van het huishouden vertoont een samenhang met de score aangaande lichamelijke pijnen: met uitzondering van de inkomenscategorie < 20.000 Bfr, stijgt met het inkomen ook de gemiddelde score voor lichamelijke pijnen (d.i. tendeert naar een afwezigheid van deze pijnen of ongemakken); ze bedraagt gemiddeld 68 voor die personen waarvan het equivalent inkomen van het huishouden lager ligt tussen 20.000 Bfr en 30.000 Bfr. en 81 voor die personen met een inkomen van meer dan 60.000 Bfr. Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht, blijkt de score significant hoger te liggen voor diegenen met een equivalent inkomen hoger dan 40.000 Bfr. vergeleken met diegenen met een inkomen lager dan 40.000 Bfr.

Personen die de eigen gezondheid als zeer slecht tot redelijk inschatten, scoren gemiddeld lager (49) dan diegenen die de eigen gezondheid als (zeer) goed beoordelen (82). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht blijven beide groepen significant verschillen. De score voor lichamelijke pijn is het laagst bij de vroegere rokers (72). Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht verschilt de gemiddelde score voor de 'nooit rokers' enkel significant met de gemiddelde score voor de zware rokers.

Tabel 5.4.33. Gemiddelde SF-36 score voor lichamelijke pijnen, gestandaardiseerd voor leeftijd en geslacht, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		GEMIDDELDE	95% B. I.
GESLACHT	Man	75,0	(73,5-76,5)
	Vrouw	71,9	(70,4-73,3)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	68,2	(62,9-73,5)
	Lager	66,2	(63,0-69,3)
	Lager secundair	68,7	(65,8-71,7)
	Hoger secundair	76,2	(74,1-78,4)
	Hoger	76,6	(75,0-78,2)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	73,0	(69,5-76,5)
	20.000-30.000	66,2	(63,6-68,8)
	30.000-40.000	72,0	(69,7-74,4)
	40.000-60.000	75,4	(73,4-77,4)
	>60.000	80,6	(78,5-82,7)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	82,0	(81,0-83,0)
	Zeer slecht tot redelijk	49,8	(47,3-52,4)

ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	76,1	(74,4-77,7)
	Vroeger gerookt	72,7	(70,3-75,1)
	Matige roker (<20)	71,9	(69,5-74,4)
	Zware roker	66,7	(62,8-70,5)